

32003R0001

UREDBA VIJEĆA br.1/2003 od 16. prosinca 2002. o provedbi pravila o tržišnom natjecanju utvrđenim u člancima 81. i 82. Ugovora o osnivanju Europske zajednice

(tekst od važnosti za Europski gospodarski prostor)

Službeni List L 001, 04. 01. 2003, str. 0001 – 0025

Uredba Vijeća (EZ-a) br. 1/2003 od 16. prosinca 2002.

O provedbi pravila o tržišnom natjecanju utvrđenim člancima 81. i 82. Ugovora o osnivanju Europske zajednice (tekst od važnosti za EEA)

VIJEĆE EUROPSKE UNIJE,

uzimajući u obzir Ugovor o osnivanju Europske zajednice, a posebno njegov članak 83.

uzimajući u obzir prijedlog Komisije¹,

uzimajući u obzir mišljenje Europskog parlamenta²,

uzimajući u obzir mišljenje Europskog gospodarskog i socijalnog odbora³,

budući da:

(1) Da bi se uspostavio sustav koji osigurava nenarušavanje tržišnog natjecanja na zajedničkom tržištu, potrebno je u Zajednici primjenjivati učinkovito i jedinstveno odredbe članka 81. i članka 82. Ugovora. Uredba Vijeća br. 17 od 6. veljače 1962., Prva uredba o provedbi članka 81. i članka 82.* Ugovora⁴ omogućila je razvoj politike tržišnog natjecanja u Zajednici, što je doprinijelo širenju kulture tržišnog natjecanja unutar Zajednice. Međutim, s obzirom na prethodno iskustvo, ovu Uredbu potrebno je zamijeniti propisima koji udovoljavaju izazovima jedinstvenog tržišta i budućeg proširenja Zajednice.

(2) Posebice, potrebno je razmotriti uvjete iz Ugovora koji se odnose na primjenu izuzeća od zabranjenih sporazuma koji ograničavaju tržišno natjecanje kako je to utvrđeno člankom 81. stavkom 3. Ugovora. Sukladno članku 83. stavku 2. točki b) Ugovora, potrebno je uzeti u obzir u tom smislu i potrebu, s jedne strane, osiguranja učinkovitog nadzora, te s druge, pojednostavljenja postupka u najvećoj mogućoj mjeri.

(3) Centralizirani sustav koji je utvrđen Uredbom br. 17 više ne osigurava ravnotežu između ta dva cilja. On onemogućava provedbu pravila Zajednice o zaštiti tržišnog natjecanja od strane sudova i tijela koja su nadležna za tržišno natjecanje u državama članicama, dok sustav prijave onemogućava Komisiji da usredotoči svoje resurse na suzbijanje teških povreda tržišnog natjecanja. Time se i poduzetnicima nameću znatni troškovi.

(4) Stoga bi postojeći sustav trebalo zamijeniti izravno primjenjivim sustavom izuzeća, u kojem bi tijela nadležna za tržišno natjecanje i sudovi država članica imali ovlasti

¹ SL C 365 E, 19. prosinca 2000. str. 284.

² SL C 72 E, 21. ožujka 2002. str. 305.

³ SL C 155, 29. svibnja 2001. str. 73.

* Naziv Uredbe br. 17 prilagođena je kako bi se uskladile promjene u vezi numeriranja članaka Ugovora o EZ-u, sukladno članku 12. Amsterdamskog Ugovora; u originalnom dokumentu to je pozivanje na članak 85. i članak 86. Ugovora.

⁴ SL 13, 21. veljače 1962. str. 204/62. Uredba posljednji put izmijenjena Uredbom (EZ-a) br. 1216/1999 (SL L 148, 15. lipnja 1999. str.5.)

primjenjivati ne samo članak 81. stavak 1. i članak 82. Ugovora koji se izravno primjenjuju na temelju presuda iz prakse Suda Europskih zajednica, već i članak 81. stavak 3. Ugovora.

(5) Kako bi se istovremeno osiguralo i učinkovito provođenje pravila o zaštiti tržišnog natjecanja u Zajednici i poštivanje temeljnog prava na obranu, ovom se Uredbom treba urediti teret dokaza u smislu članka 81. i članka 82. Ugovora. Stranka ili tijelo koje tvrdi da postoji povreda odredaba iz članka 81. stavka 1. i članka 82. Ugovora treba i dokazati njezino postojanje prema postojećim pravnim standardima. Poduzetnik ili udruženje poduzetnika koji se pozivaju na pravo na obranu u postupku dokazivanja povrede trebaju prema postavljenim pravnim standardima dokazati da su ispunjene pretpostavke za takvu obranu. Ova Uredba ne utječe ni na nacionalne propise koji se tiču pravnih standarda u dokaznom postupku, niti na obveze tijela nadležnih za tržišno natjecanje i sudova država članica da utvrde činjenično stanje u predmetu, pod uvjetom da su ti propisi i obveze u skladu s općim načelima prava Zajednice.

(6) Kako bi osigurala učinkovito provođenje pravila zaštite tržišnog natjecanja Zajednice, tijela nadležna za tržišno natjecanje u državama članicama trebaju biti bolje upoznata s njihovom primjenom. U ostvarenju tog cilja, trebaju biti ovlaštena primjenjivati pravo Zajednice.

(7) Nacionalni sudovi imaju ključnu ulogu u primjeni propisa o zaštiti tržišnog natjecanja Zajednice. Kada rješavaju u sporovima između stranaka oni štite njihova subjektivna prava u sustavu prava Zajednice, primjerice dodjeljujući oštećenim stranama naknadu za štetu koja im je nastala kao posljedica povrede propisa. Uloga nacionalnih sudova ovdje dopunjuje ulogu tijela država članica nadležnih za tržišno natjecanje. Stoga bi im trebalo dopustiti potpunu primjenu članaka 81. i 82. Ugovora.

(8) Kako bi se osigurala učinkovita provedba pravila Zajednice o zaštiti tržišnog natjecanja i ispravno funkcioniranje mehanizama suradnje sadržanih u ovoj Uredbi, nužno je obvezati tijela nadležna za tržišno natjecanje i sudove država članica da isto tako primjenjuju članke 81. i 82. Ugovora kada primjenjuju nacionalne propise o zaštiti tržišnog natjecanja na sporazume i postupanja poduzetnika koji mogu utjecati na trgovinu između država članica. Kako bi se na unutarnjem tržištu Zajednice uspostavili jednaki uvjeti koje trebaju ispunjavati sporazumi, odluke udruženja poduzetnika i usklađena djelovanja, potrebno je također utvrditi, sukladno članku 83. stavku 2. točki e) Ugovora, odnos između nacionalnih propisa i propisa Zajednice o tržišnom natjecanju. U tu svrhu nužno je osigurati da primjena nacionalnih propisa o tržišnom natjecanju na sporazume, odluke i usklađena djelovanja, u smislu članka 81. stavka 1. Ugovora ne dovodi do zabrane takvih sporazuma, odluka i usklađenih djelovanja, ukoliko isti nisu zabranjeni propisanim pravom tržišnog natjecanja Zajednice. Pojmovi kao što su sporazum, odluka i usklađeno djelovanje autonomni su pojmovi u pravu Zajednice o tržišnom natjecanju koji, prema tumačenju Zajednice, obuhvaćaju usklađeno postupanje poduzetnika na tržištu. Države članice, prema ovoj Uredbi, pri tom ne treba sprječavati da usvoje i primjenjuju na svom teritoriju strože nacionalne propise o zaštiti tržišnog natjecanja koji zabranjuju ili propisuju kazne za pojedine jednostrane postupke poduzetnika. Ti stroži nacionalni propisi mogu sadržavati odredbe kojima se zabranjuju postupanja ili propisuju kazne za postupanja na štetu ekonomski ovisnih poduzetnika. Nadalje, ova se Uredba ne primjenjuje na nacionalne propise kojima se predviđaju kazne za kazneno djelo za fizičke osobe, osim ako te kazne ne predstavljaju sredstvo kojim se provode pravila o zaštiti tržišnog natjecanja koja se primjenjuju na poduzetnike.

(9) Cilj članka 81. i članka 82. Ugovora je zaštita tržišnog natjecanja na tržištu. Ova Uredba, koja je donesena u svrhu primjene navedenih odredaba Ugovora, ne sprječava države članice da na svom teritoriju primjenjuju nacionalno zakonodavstvo koje štiti druge pravne interese, ali pod uvjetom da je to zakonodavstvo u skladu s općim načelima i ostalim odredbama prava Zajednice. Sve dok je to nacionalno zakonodavstvo pretežno usmjereno na jedan cilj, koji je drugačiji od onog zaštite tržišnog natjecanja na tržištu, tijela nadležna za tržišno natjecanje i sudovi država članica smiju primjenjivati takvo zakonodavstvo na svom teritoriju. Prema tome, države članice mogu sukladno ovoj Uredbi primjenjivati na svom teritoriju nacionalno zakonodavstvo koje zabranjuje ili propisuje kazne za postupanja na tržištu koja su suprotna pravilima u trgovini, bilo da se radi jednostranim ili ugovornim postupanjima. Takvo zakonodavstvo ima specifičan cilj, bez obzira je li riječ o stvarnim ili mogućim učincima takvih postupanja na tržišno natjecanje. To je posebno slučaj sa zakonodavstvom koje zabranjuje poduzetnicima da svojim trgovinskim partnerima nametnu, kod njih iznude ili pokušaju iznuditi uvjete koji su neopravdani, neproporcionalni ili traže protuuslugu.

(10) Uredbe poput 19/65/EEZ-a¹, (EEZ-a) br. 2821/71² (EEZ-a) br. 3976/87³, (EEZ-a) br. 1534/91⁴ ili (EEZ-a) br. 479/92⁵ ovlašćuju Komisiju da primjenjuje članak 81. stavak 3. Ugovora putem Uredbe na određene kategorije sporazuma, odluke udruženja poduzetnika i usklađena djelovanja. U područjima utvrđenim tim Uredbama, Komisija je usvojila i može nastaviti usvajati tzv. uredbe o «skupim» izuzećima kojima određuje da se članak 81. stavak 1. Ugovora ne primjenjuje na određene kategorije sporazuma, odluke i usklađena djelovanja. Ukoliko sporazumi, odluke i usklađena djelovanja na koje se primjenjuju takve uredbe ipak stvaraju učinke koji nisu u skladu s člankom 81. stavkom 3. Ugovora, Komisija i nadležna tijela za tržišno natjecanje država članica trebaju imati ovlast u pojedinačnom slučaju ukinuti prednost skupnog izuzeća.

(11) Kako bi osigurala primjenu odredaba Ugovora, Komisija bi trebala biti u mogućnosti dostaviti odluke poduzetnicima ili udruženjima poduzetnika kako bi spriječila daljnje povrede članka 81. i članka 82. Ugovora. Ukoliko za to postoji pravni interes, Komisija bi također

¹ Uredba Vijeća (EEZ-a) br. 19/65 od 2. ožujka 1965. o primjeni članka 81. stavka 3. (Nazivi Uredbi usklađeni su na način da uzimaju u obzir novu numeraciju članaka Ugovora o EZ-u, sukladno članku 12. Amsterdamskog ugovora; prvobitno pozivanje bilo je na članak 85. stavak 3. Ugovora) Ugovora na određene kategorije sporazuma i usklađenih djelovanja (SL 36, 6.3.1965., str. 533.) Uredba kako je posljednji put izmijenjena i dopunjena Uredbom (EZ-a) br. 1215/1999 (SL L 148, 15.6.1999. str. 1.)

² Uredba Vijeća (EEZ-a) br. 2821/71 od 20. prosinca 1971. o primjeni članka 81. stavka 3. (Nazivi Uredbi usklađeni su na način da uzimaju u obzir novu numeraciju članaka Ugovora o EZ-u, sukladno članku 12. Amsterdamskog ugovora; prvobitno pozivanje bilo je na članak 85. stavak 3. Ugovora) Ugovora na kategorije sporazuma, odluka i usklađenih djelovanja (SL L 285, 29. prosinca 1971. str. 46.) Uredba kako je posljednji put izmijenjena Aktom o pristupanju iz 1994.

³ Uredba Vijeća (EEZ-a) br. 3976/87 od 14. prosinca 1987. o primjeni članka 81. stavka 3. (Nazivi Uredbi usklađeni su na način da uzimaju u obzir novu numeraciju članaka Ugovora o EZ-u, sukladno članku 12. Amsterdamskog ugovora; prvobitno pozivanje bilo je na članak 85. stavak 3. Ugovora) Ugovora na određene kategorije sporazuma i usklađenih djelovanja u sektoru zračnog prometa (SL L 374, 31.12.1987. str. 9.) Uredba kako je posljednji put izmijenjena i dopunjena Aktom o pristupanju iz 1994.

⁴ Uredba Vijeća (EEZ-a) br. 1534/91 od 31. svibnja 1991. o primjeni članka 81. stavka 3. (Nazivi Uredbi usklađeni su na način da uzimaju u obzir novu numeraciju članaka Ugovora o EZ-u, sukladno članku 12. Amsterdamskog ugovora; prvobitno pozivanje bilo je na članak 85. stavak 3. Ugovora o EZ-u) Ugovora na određene kategorije sporazuma, odluke i usklađena djelovanja u sektoru osiguranja (SL L 143, 7.6.1991. str.1.)

⁵ Uredba Vijeća (EEZ-a) br. 479/92 od 25. veljače 1992. o primjeni članka 81. stavka 3. (Nazivi Uredbi usklađeni su na način da uzimaju u obzir novu numeraciju članaka Ugovora o EZ-u, sukladno članku 12. Amsterdamskog ugovora; prvobitno pozivanje bilo je na članak 85. stavak 3. Ugovora) Ugovora na određene kategorije sporazuma, odluke i usklađena djelovanja između brodara u linijskom pomorskom prometu (udruženja brodara) (SL L 55, 29. veljače 1992. str.3.) Uredba izmijenjena Aktom o pristupanju iz 1994.

trebala moći donositi odluke kojima se utvrđuje da je u prošlosti počinjena takva povreda propisa, čak i ako nije izrekla kaznu. Ova Uredba također treba sadržavati izričite odredbe o ovlastima Komisije da donosi odluke kojima određuje privremene mjere koje je odobrio Sud EZ-a .

(12) Ova Uredba također treba sadržavati izričitu odredbu o ovlastima Komisije da izriče mjere i uvjete, bilo da jer riječ o praćenju poslovanja poduzetnika ili o strukturnim mjerama, koje su neophodne za uspješno otklanjanje povrede propisa, uzimajući u obzir načelo proporcionalnosti. Strukturne mjere trebalo bi izricati samo u slučaju ako, ili ne postoji jednako učinkovita mjera praćenja poslovanja, ili u slučaju kada bi bilo koja druga jednako učinkovita mjera praćenja poslovanja značila veće opterećenje za predmetnog poduzetnika nego strukturna mjera. Promjena strukture poduzetnika koja je postojala prije nego što je došlo do povrede propisa smatrala bi se proporcionalnom samo u slučaju ako postoji značajni rizik u smislu trajne povrede propisa ili ponavljanja povrede propisa, a koja proizlazi iz same strukture poduzetnika.

(13) Ako poduzetnici tijekom postupka kojim se u konačnici predmetni sporazum ili usklađeno djelovanje ocijeni zabranjenim, Komisiji ponude obveze u smislu mjera i uvjeta koji bi otklonili probleme tržišnog natjecanja, Komisiji bi trebalo omogućiti da usvoji odluke kojima te mjere i uvjeti postaju obvezujući za poduzetnike koji su ih predložili. Odluke o prihvaćanju mjera i uvjeta poduzetnika trebaju sadržavati tvrdnju kako više nema osnove za daljnje postupanje Komisije, a bez donošenja zaključka je li je postojala, ili još uvijek postoji povreda propisa. Obveza o prihvaćanju mjera i uvjeta ne dovodi u pitanje ovlasti nadležnih tijela za zaštitu tržišnog natjecanja i sudova država članica da utvrde povredu propisa i donesu odluku u predmetu. Obveze o prihvaćanju mjera i uvjeta poduzetnika ne smatraju se primjerenima u slučajevima kada Komisija namjerava izreći novčanu kaznu.

(14) U iznimnim slučajevima, ako je to u javnom interesu Zajednice, može se smatrati svrsishodnim da Komisija donese deklaratornu odluku kojom se utvrđuje da se zabrane sadržane u članku 81. ili članku 82. Ugovora neće primijeniti, kako bi se razjasnila pravna osnova i osigurala dosljedna primjena prava u čitavoj Zajednici, a posebno u odnosu na nove vrste sporazuma ili postupanja koja još nisu jednoznačno utvrđena u postojećoj sudskoj i upravnoj praksi.

(15) Komisija i tijela nadležna za zaštitu tržišnog natjecanja država članica trebaju zajedno stvoriti mrežu javnih tijela koja će usko surađivati i primjenjivati propise o zaštiti tržišnog natjecanja Zajednice. U tu je svrhu potrebno utvrditi mehanizme razmjene informacija i konzultacija. Komisija će, usko surađujući s državama članicama, detaljnije propisati i urediti metode suradnje unutar mreže nadležnih tijela.

(16) Razmjena i korištenje informacija u dokaznom postupku, čak i onih koje se smatraju povjerljivima i tajnima, treba biti dozvoljena između članica mreže nadležnih tijela, bez obzira na eventualne odredbe kojima bi to bilo zabranjeno nacionalnim zakonodavstvom pojedinih država članica. Te se informacije mogu koristiti za primjenu članka 81. i članka 82. Ugovora, kao i za usporednu primjenu nacionalnog prava tržišnog natjecanja, pod uvjetom da se ova zadnje navedena primjena odnosi na isti predmet i da nema drugačiji ishod. Kada razmijenjene informacije koristi nadležno tijelo koje ih je primilo, a u svrhu izricanja kazni poduzetnicima, za korištenje tih informacije ne smiju postojati druga ograničenja osim obveze da će ih se koristiti u svrhu za koju su prikupljene, budući da su kazne koje se izriču poduzetnicima istovrsne u svim sustavima. Pravo na obranu koje uživaju poduzetnici u

različitim sustavima pri tom se smatra zadovoljavajuće istovjetnim. No, kada je riječ o fizičkim osobama, na njih se u različitim sustavima primjenjuju značajno različite kazne. U takvom slučaju, neophodno je osigurati da se informacije mogu koristiti samo ako su prikupljene na način koji osigurava isti stupanj zaštite prava na obranu fizičkih osoba koji je predviđen nacionalnim propisima nadležnog tijela koje je informacije primilo.

(17) Ako se propisi o zaštiti tržišnog natjecanja žele dosljedno primjenjivati, i ako se mrežom nadležnih tijela želi upravljati na najbolji mogući način, neophodno je zadržati pravilo da tijela nadležna za tržišno natjecanje država članica automatski gube svoju nadležnost ukoliko Komisija pokrene vlastiti postupak. Kada tijelo nadležno za tržišno natjecanje države članice već provodi postupak u određenom predmetu, a Komisija namjerava pokrenuti postupak, to treba učiniti što prije. Prije nego što pokrene postupak, Komisija će se konzultirati s nacionalnim tijelom.

(18) Kako bi se osiguralo da u predmetu rješavaju tijela unutar mreže koja su za to najviše mjerodavna, potrebno je propisati opću odredbu koja omogućuje tijelu nadležnom za tržišno natjecanje da zastane ili obustavi postupak u predmetu na temelju činjenice što ga neko drugo tijelo vodi ili ga je vodilo, s ciljem da svaki predmet rješava samo jedno tijelo. Ista odredba ne sprječava Komisiju da odbaci prigovor zbog nepostojanja interesa Zajednice, budući da joj je temeljem primjera iz sudske prakse Suda EZ-a to omogućeno, čak i kada niti jedno nadležno tijelo za tržišno natjecanje ne pokaže namjeru da se bavi tim predmetom.

(19) Rad Savjetodavnog odbora za pitanja ograničavajućeg djelovanja i vladajućeg položaja poduzetnika koji je osnovan Uredbom br. 17 bio je vrlo zadovoljavajući. I dalje će se dobro uklapati u novi decentralizirani sustav primjene propisa o zaštiti tržišnog natjecanja. Stoga je potrebno na temelju pravila iz Uredbe br. 17, taj sustav i dalje izgrađivati i unaprjeđivati učinkovitost i organizaciju rada ovoga tijela. U tu bi svrhu bilo korisno dopustiti dostavu mišljenja u pisanom obliku. Savjetodavni odbor također treba djelovati kao forum koji će raspravljati o predmetima koje rješavaju tijela nadležna za tržišno natjecanje država članica, kako bi se osigurala dosljedna primjena propisa o tržišnom natjecanju Zajednice.

(20) Savjetodavni odbor treba se sastojati od predstavnika tijela nadležnih za tržišno natjecanje država članica. Za sastanke na kojima se raspravlja o općim pitanjima, države članice trebaju imenovati dodatnog predstavnika. To ne dovodi u pitanje da članovima Odbora pomažu drugi stručnjaci iz država članica.

(21) Jedinstvena primjena propisa o tržišnom natjecanju također zahtijeva da se utvrde oblici suradnje između sudova država članica i Komisije. To se odnosi i na sve sudove država članica koji primjenjuju članke 81. i 82. Ugovora, bilo da te propise primjenjuju u sporovima između privatnih stranaka, postupajući kao provedbena tijela ili kao žalbeni sudovi. Posebno, nacionalnim sudovima treba omogućiti da od Komisije traže informacije ili mišljenja o točkama koje se odnose na primjenu prava tržišnog natjecanja Zajednice. Komisija i tijela nadležna za tržišno natjecanje država članica također moraju imati mogućnost dostavljanja pisanih ili usmenih očitovanja sudovima kada se radi o primjeni članka 81. ili 82. Ugovora. Ta se očitovanja trebaju dostavljati sukladno nacionalnim postupovnim propisima i praksi uključujući i one propise koje se odnose na zaštitu prava stranaka. Stoga je potrebno osigurati da Komisija i tijela nadležna za tržišno natjecanje država članica budu dovoljno dobro obaviještena o postupcima koji se vode pred nacionalnim sudovima država članica.

(22) Kako bi se osiguralo poštivanje načela pravne sigurnosti i jedinstvene primjene prava tržišnog natjecanja Zajednice u sustavu paralelnih nadležnosti, treba izbjegavati proturječne odluke. Stoga se, pravni učinci odluka i postupaka Komisije na sudove i tijela nadležna za tržišno natjecanje država članica moraju tumačiti u skladu sa sudskom praksom Suda EZ-a. Odluke o prihvaćanju obveza, odnosno mjera i uvjeta ponuđenih od strane poduzetnika koje donosi Komisija, ne utječu na ovlasti sudova i tijela za tržišno natjecanje država članica da primjenjuju članke 81. i 82. Ugovora.

(23) Komisija mora imati ovlast na čitavom području Zajednice zahtijevati da potrebne informacije budu dostavljene budući da je to neophodno za otkrivanje sporazuma, odluka ili usklađenih djelovanja koji su zabranjeni člankom 81. Ugovora, ili zlouporabe vladajućeg položaja koja je zabranjena člankom 82. Ugovora. Ponašajući se sukladno odluci Komisije, poduzetnici ne smiju biti prisiljeni na priznanje počinjenja povrede propisa, no u svakom slučaju moraju odgovoriti na pitanja u svrhu utvrđivanja činjenica i dostaviti dokumentaciju, čak i ako se te informacije koriste protiv njih samih ili drugih poduzetnika kako bi se utvrdila povreda propisa.

(24) Komisija također mora imati ovlasti provesti pretrage nužne za pronalaženje svakog sporazuma, odluke ili usklađenog djelovanja koji su zabranjeni člankom 81. Ugovora ili vezane uz svaku zlouporabu vladajućeg položaja koja je zabranjena člankom 82. Ugovora. Tijela nadležna za tržišno natjecanje država članica trebaju aktivno surađivati u provođenju tih ovlasti.

(25) Otkrivanje povreda propisa o tržišnom natjecanju postaje sve teže, pa se ovlasti Komisije koje se odnose pretrage moraju proširiti kako bi se učinkovito zaštitilo tržišno natjecanje. Komisija osobito treba imati ovlast ispitati sve osobe koje bi mogle posjedovati korisne informacije i zabilježiti dane izjave. Tijekom provođenja pretrage, službenici koje ovlasti Komisija trebaju biti ovlašteni zapečatiti prostorije na ono vremensko razdoblje koje je nužno za provođenje pretrage. U pravilu pečačenje ne smije trajati duže od 72 sata. Službenici koje je ovlastila Komisija također moraju imati ovlast tražiti sve informacije koje smatraju relevantnima za predmet i svrhu pretrage.

(26) Iskustvo je pokazalo da postoje slučajevi kada su se poslovne knjige držale u domovima direktora ili drugih ljudi koji rade za poduzetnika. Stoga, kako bi se osigurala uspješnost pretrage, službenici i druge osobe koje je ovlastila Komisija trebaju imati ovlaštenje ulaza u sve prostorije u kojima bi se mogla nalaziti poslovna dokumentacija, uključujući i privatne domove. Međutim, izvršenje ove ovlasti treba biti odobreno od strane suda.

(27) Ne dovodeći u pitanje sudsku praksu Suda EZ-a, korisno je odrediti opseg nadzora koji nacionalni sudi može provesti, kao što je predviđeno nacionalnim pravom, kada kao zaštitnu mjeru odobrava pomoć policijskih vlasti kako bi se svladao mogući otpor predmetnog poduzetnika ili kada jer riječ o izvršenju odluke o provedbi pretrage u prostorijama koje nisu poslovni prostor. Iz slučajeva iz sudske prakse proizlazi da nacionalni sud može posebno tražiti od Komisije dodatne informacije koje su mu potrebne da provede nadzor, dok u nedostatku istih može uskratiti svoje odobrenje. Sudska praksa također potvrđuje nadležnost nacionalnih sudova u provođenju nadzora primjene nacionalnih propisa kojima se regulira provođenje mjera prisile.

(28) Kako bi se tijelima nadležnim za zaštitu tržišnog natjecanja država članica pomoglo u uspješnoj primjeni članaka 81. i 82. Ugovora, korisno im je omogućiti da pomažu jedni drugima u provođenju pretrage i drugih mjera u svrhu utvrđivanja činjenica.

(29) Usklađenost s člankom 81. i člankom 82. Ugovora i ispunjavanje obveza nametnutih poduzetnicima i udruženjima poduzetnika u skladu s ovom Uredbom, u provedbi se treba osigurati propisivanjem novčanih kazni i dnevnih kazni. U tu je svrhu također potrebno utvrditi odgovarajuće iznose novčanih kazni za povredu postupovnih pravila.

(30) Kako bi naplata kazni koje su izrečene udruženjima poduzetnika za povrede koje su počinili bila i učinkovita, neophodno je propisati uvjete pod kojima Komisija može naplaćivati kazne od članova udruženja, ako ono nije solventno. Pri tom Komisija treba uzeti u obzir relativnu veličinu poduzetnika koji pripadaju udruženju, te osobito status malih i srednjih poduzetnika. Plaćanje kazne od strane jednog ili nekoliko članova udruženja poduzetnika ne dovodi u pitanje nacionalne propise koji osiguravaju naknadu iznosa kazne koju su platili drugi članovi udruženja.

(31) Pravila koja se odnose na zastaru izricanja kazni i dnevnih kazni propisana su Uredbom Vijeća (EEZ) br. 2988/74¹ kojom su obuhvaćene i kazne u području prometa. U sustavu paralelnih nadležnosti, radnje koje mogu dovesti do prekida zastare trebaju uključivati postupovne radnje koje nezavisno poduzimaju tijela nadležna za tržišno natjecanje države članice. Kako bi se pojasnio pravni okvir, potrebno je izmijeniti i dopuniti Uredbu (EEZ-a) br. 2988/74, čime bi se spriječilo da se ista primjenjuje na područja koja se uređuju ovom Uredbom, pa bi ista trebala sadržavati i odredbe o zastari.

(32) Poduzetnici moraju imati pravo na saslušanje od strane Komisije. Treće strane, na čije interese odluka može utjecati, moraju imati priliku podnijeti svoja očitovanja prije donošenja odluke, a donesene odluke moraju se javno objaviti. Pri osiguravanju prava na obranu poduzetnika, posebno prava na uvid u spis, neophodno je da se zaštite poslovne tajne. Na isti način potrebno je štiti povjerljivost razmijenjenih informacija unutar mreže nadležnih tijela.

(33) Budući da, sukladno Ugovoru, sve odluke Komisije iz ove Uredbe podliježu sudskom nadzoru Suda EZ-a, isti mora temeljem članka 229. Ugovora imati neograničenu nadležnost u odnosu na odluke kojima Komisija izriče kazne ili dnevne kazne.

(34) Sukladno odredbama iz Uredbe br. 17 za primjenu načela iz članka 81. i 82. Ugovora, tijelima Zajednice dodijeljena je središnja uloga. Tu središnju ulogu trebaju i zadržati, dok se s druge strane, države članice trebaju više povezati u primjeni propisa o zaštiti tržišnog natjecanja Zajednice. Sukladno načelima supsidijarnosti i proporcionalnosti iz članka 5. Ugovora, ova Uredba ne prelazi okvire nužnoga za postizanje svojega cilja, a to je omogućiti učinkovitu primjenu pravila o tržišnom natjecanju Zajednice.

(35) U cilju pravilne provedbe prava zaštite tržišnog natjecanja Zajednice, države članice trebaju odrediti i ovlastiti tijela za primjenu članaka 81. i 82. Ugovora kao tijela javne vlasti. Nadalje, trebaju odrediti upravna i sudska nadležna tijela koja će obavljati različite zadatke povjerene im od strane tijela nadležnih za zaštitu tržišnog natjecanja sukladno ovoj Uredbi. Ova Uredba priznaje visoki stupanj različitosti u sustavima kojima tijela javne vlasti država

¹ Uredba Vijeća (EEZ-a) br. 2988/74 od 26. studenog 1974. o zastarama u postupcima i provedbi kazni sukladno pravilima Europske ekonomske zajednice u području prometa i tržišnog natjecanja (SL L 319, 29. studenog 1974. str.1.)

članica provode predmetne propise. Članak 11. stavak 6. ove Uredbe primjenjuje se na sva tijela nadležna za tržišno natjecanje. Iznimka od ovog općeg pravila je slučaj u kojem državno odvjetništvo pokreće postupak pred zasebnim sudom. U tom se slučaju članak 11. stavak 6. Uredbe primjenjuje na državno odvjetništvo sukladno uvjetima iz članka 35. stavka 4. ove Uredbe. Ukoliko ti uvjeti nisu ispunjeni, primjenjuje se opće pravilo. U svakom slučaju, članak 11. stavak 6. Uredbe ne primjenjuje se na sudove ukoliko se pojavljuju kao žalbeni sudovi.

(36) Kao što je to jasno pokazala sudska praksa Suda EZ-a propisi o tržišnom natjecanju primjenjuju se na promet te se na taj sektor na isti način primjenjuju postupovne odredbe iz ove Uredbe. Uredba Vijeća br. 141 od 26. studenog 1962. kojom se od primjene Uredbe br. 17. izuzima promet¹ treba se stoga ukinuti, a Uredbu (EEZ-a) br. 1017/68², Uredbu (EEZ-a) br. 4056/86³, i Uredbu (EEZ-a) br. 3975/87⁴ potrebno je izmijeniti i dopuniti kako bi se brisale određene postupovne odredbe koje one sadrže.

(37) Ova Uredba poštuje temeljna prava i sukladna je načelima koja su naročito priznata Poveljom EU-a o temeljnim pravima. U skladu s navedenim, ova Uredba treba se tumačiti i primjenjivati uzimajući u obzir i ta prava i načela.

(38) Pravna sigurnost poduzetnika koji posluju sukladno propisima o tržišnom natjecanju Zajednice pridonosi poticanju inovacija i ulaganja. Kada se u određenim slučajevima pojavi pravna nesigurnost i nedorečenost u odnosu na nova ili neriješena pitanja u svezi s primjenom, ako se za to ukaže potreba, poduzetnici mogu zatražiti neslužbeno mišljenje Komisije. Ova Uredba ne utječe na pravo Komisije da se očituje takvim neslužbenim mišljenjem.

DONIJELA JE OVU UREDBU:

POGLAVLJE I **NAČELA**

Članak 1.

Primjena članka 81. i članka 82. Ugovora

1. Sporazumi, odluke i usklađena djelovanja iz članka 81. stavka 1. Ugovora, koji ne ispunjavaju uvjete iz članka 81. stavka 3. Ugovora, zabranjeni su, o čemu nije potrebno donositi prethodnu odluku.

¹ SL 124, od 28. studenog 1962. str. 2751/62; Uredba kako je posljednji put izmijenjena i dopunjena Uredbom br. 1002/67/EEZ (SL 306, od 16. prosinca 1967. str.1.)

² Uredba Vijeća (EEZ-a) br. 1017/68 od 19. srpnja 1968. kojom se pravila tržišnog natjecanja primjenjuju na željeznički i cestovni promet te promet unutarnjim vodama (SL L 175, od 23. srpnja 1968. str.1.) Uredba kako je posljednji put izmijenjena Aktom o pristupanju iz 1994.

³ Uredba Vijeća (EEZ-a) br. 4056/86 od 22. prosinca 1986. kojom se utvrđuju detaljna pravila za primjenu članaka 81. i 82. (Naziv Uredbe usklađen je na način da uzima u obzir novu numeraciju članaka Ugovora o EZ-u, sukladno članku 12. Amsterdamskog ugovora; prvobitno pozivanje bilo je na članak 85. i članak 86. Ugovora) Ugovora na pomorski promet (SL L 378, od 31. prosinca 1986. str. 4) Uredba kako je posljednji put izmijenjena Aktom o pristupanju iz 1994.

⁴ Uredba Vijeća (EEZ-a) br. 3975/87 od 14. prosinca 1987. kojom se uređuje postupak za primjenu pravila o tržišnom natjecanju na poduzetnike u sektoru zračnog prometa (SL L 374, od 31. prosinca 1987. str.1.) Uredba kako je posljednji put izmijenjena i dopunjena Uredbom (EEZ-a) br. 2410/92 (SL L 240, 24. kolovoza 1992. str.18.)

2. Sporazumi, odluke i usklađena djelovanja iz članka 81. stavka 1. Ugovora, koji ispunjavaju uvjete iz članka 81. stavka 3. Ugovora, nisu zabranjeni, o čemu nije potrebno donositi prethodnu odluku.
3. Zabranjena je zloupotreba vladajućeg položaja iz članka 82. Ugovora, o čemu nije potrebno donositi prethodnu odluku.

Članak 2.

Teret dokaza

U svakom postupku na nacionalnoj razini države članice ili onom na razini Zajednice koji se odnosi na primjenu članka 81. i članka 82. Ugovora, teret dokaza za povredu članka 81. stavka 1. ili članka 82. Ugovora je na stranci ili tijelu koje prijavljuje povredu. Poduzetnik ili udruženje poduzetnika koji temeljem članka 81. stavka 3. Ugovora žele ostvariti pravo na izuzeće, sami snose teret dokaza o ispunjavanju uvjeta iz predmetnog stavka.

Članak 3.

Odnos članaka 81. i 82. Ugovora i nacionalnih propisa o tržišnom natjecanju

1. Kada nadležna tijela za tržišno natjecanje država članica ili nacionalni sudovi primjenjuju nacionalne propise o zaštiti tržišnog natjecanja na sporazume, odluke udruženja poduzetnika ili usklađena djelovanja u smislu članka 81. stavka 1. Ugovora, koji mogu utjecati na trgovinu između država članica u smislu te odredbe, istovremeno će primjenjivati i članak 81. Ugovora na takve sporazume, odluke ili usklađena djelovanja. Kada nadležna tijela za tržišno natjecanje država članica ili nacionalni sudovi primjenjuju nacionalno pravo tržišnog natjecanja na zlouporabe koje su zabranjene člankom 82. Ugovora, također će primjenjivati članak 82. Ugovora.
2. Primjena nacionalnog prava tržišnog natjecanja ne smije imati za posljedicu zabranu sporazuma, odluka udruženja poduzetnika ili usklađenih djelovanja, koji bi mogli utjecati na trgovinu između država članica, ali koji ne ograničavaju tržišno natjecanje u smislu članka 81. stavka 1. Ugovora, ili ispunjavaju uvjete iz članka 81. stavka 3. Ugovora, ili koji su obuhvaćeni Uredbom o primjeni članka 81. stavka 3. Ugovora. U smislu Uredbe, države članice neće se sprječavati da na svojim teritorijima, donose i primjenjuju strože nacionalne propise kojima se zabranjuju ili kažnjavaju jednostrana postupanja poduzetnika.
3. Ne dovodeći u pitanje opća načela i druge propise prava Zajednice, stavci 1. i 2. ne primjenjuju se kada tijela nadležna za tržišno natjecanje i sudovi država članica primjenjuju nacionalne propise koji se odnose na kontrolu koncentracija poduzetnika. Na isti način oni ne isključuju primjenu propisa nacionalnog zakonodavstva koji u svojoj biti imaju drugačiji cilj od onoga koji je sadržan u člancima 81. i 82. Ugovora.

POGLAVLJE II OVLASTI

Članak 4.

Ovlasti Komisije

U svrhu primjene članka 81. i 82. Ugovora, Komisija ima ovlasti utvrđene temeljem ove Uredbe.

Članak 5.

Ovlasti tijela za tržišno natjecanje država članica

Tijela nadležna za tržišno natjecanje država članica imaju ovlasti primjenjivati članke 81. i 82. Ugovora u pojedinačnim slučajevima. U tu svrhu, ona mogu, po službenoj dužnosti ili postupajući po zahtjevu, donositi odluke u kojima će:

- zahtijevati da se povreda zakona otkloni,
- odrediti privremene mjere,
- prihvatiti obveze odnosno ponudene mjere i uvjete poduzetnika,
- izricati kazne, dnevne ili druge kazne predviđene nacionalnim propisima.

Ako na temelju informacija koje posjeduju nisu ispunjeni uvjeti za izricanje zabrane, nacionalna tijela za tržišno natjecanje mogu također odlučiti da ne postoji temelj za pokretanje postupka.

Članak 6.

Ovlasti nacionalnih sudova

Nacionalni sudovi nadležni su za primjenu članka 81. i 82. Ugovora.

POGLAVLJE III ODLUKE KOMISIJE

Članak 7.

Utvrđivanje i otklanjanje povrede odredaba Ugovora

1. Kada Komisija, postupajući po službenoj dužnosti ili po zahtjevu, utvrdi da postoji povreda članka 81. ili članka 82. Ugovora, može odlukom zahtijevati od poduzetnika i udruženja poduzetnika da takvu povredu otklone. U tu svrhu, Komisija im može odrediti mjere i uvjete – mjere praćenja poslovanja ili strukturne mjere koje su proporcionalne počinjenoj povredi propisa i koje su neophodne kako bi se povreda uspješno otklonila. Strukturne mjere mogu se odrediti samo u slučaju kada nema jednako djelotvornih mjera praćenja poslovanja ili u slučaju kada bi bilo koja druga jednako učinkovita mjera praćenja poslovanja značila veće opterećenje za predmetnog poduzetnika nego strukturna mjera. U slučaju postojanja opravdanog interesa, Komisija može utvrditi i povredu propisa koja se dogodila u prošlosti.
2. Zahtjev iz stavka 1. imaju pravo podnijeti sve fizičke ili pravne osobe koje mogu dokazati opravdani interes te države članice.

Članak 8.

Privremene mjere

1. U hitnim slučajevima kada postoji rizik nanošenja značajne i nepopravljive štete za tržišno natjecanje, Komisija može, postupajući po službenoj dužnosti, odlukom koja se

temelji na dostatnim indicijama povrede Ugovora (*prima facie*), naložiti privremene mjere.

2. Odluka u smislu stavka 1. primjenjuje kroz određeno vremensko razdoblje i može se produživati ukoliko je to neophodno i primjereno.

Članak 9.

Obveze – Mjere i uvjeti

1. Kada Komisija namjerava donijeti odluku u cilju otklanjanja povrede odredaba Ugovora, a poduzetnici koji su uključeni u povredu ponude obveze – mjere i uvjete kojima se obvezuju otkloniti negativne učinke u skladu s preliminarnom ocjenom koju im je dostavila Komisija, Komisija će odlukom obvezati poduzetnika na preuzimanje tih mjera i uvjeta. Takva se odluka može donijeti za određeno vremensko razdoblje i zaključno će izrekom sadržavati da više nema osnove za vođenje postupka od strane Komisije.
2. Komisija može, postupajući po zahtjevu ili po službenoj dužnosti, ponovo pokrenuti postupak:
 - a) ako je došlo do bitne promjene činjeničnog stanja na kojemu se temeljila odluka,
 - b) ako predmetni poduzetnici postupe suprotno svojim obvezama, ili
 - c) ako se odluka temeljila na nepotpunim, netočnim ili zavaravajućim informacijama koje su dostavile stranke.

Članak 10.

Utvrđivanje neprimjenjivosti

Kada u svezi primjene članka 81. i članka 82. Ugovora to zahtijeva javni interes Zajednice, Komisija može, postupajući po službenoj dužnosti, odlukom utvrditi da se članak 81. Ugovora ne primjenjuje na sporazum, odluku udruženja poduzetnika ili usklađeno djelovanje, bilo iz razloga što nisu ispunjeni uvjeti iz članka 81. stavka 1. Ugovora, ili zato što su ispunjeni uvjeti iz članka 81. stavka 3. Ugovora.

Komisija na isti način može donijeti takvu odluku pozivajući se na članak 82. Ugovora.

POGLAVLJE IV

SURADNJA

Članak 11.

Suradnja između Komisije i tijela za tržišno natjecanje država članica

1. Komisija i tijela nadležna za tržišno natjecanje država članica usko surađuju u primjeni propisa o tržišnom natjecanju.
2. Komisija dostavlja tijelima nadležnim za tržišno natjecanje država članica primjerke najvažnijih dokumenata koje je prikupila u svrhu primjene članka 7., 8., 9., 10. i članka 29. stavka 1. Na zahtjev tijela nadležnog za tržišno natjecanje države članice, Komisija mu dostavlja primjerke drugih postojećih dokumenata neophodnih za donošenje ocjene u predmetu.

3. Tijela nadležna za tržišno natjecanje država članica, postupajući u skladu sa člankom 81. ili člankom 82. Ugovora, obavješćuju pismeno Komisiju prije, ili bez odgađanja, nakon prve službene istražne radnje u postupku. Ova informacija može se također dostaviti nadležnim tijelima za tržišno natjecanje drugih država članica.
4. Ne duže od 30 dana prije donošenja odluke kojom se traži prestanak povrede propisa, kojom se prihvaćaju obveze ili kojom se ukida pogodnost skupnog izuzeća, nadležna tijela za tržišno natjecanje država članica će o tome izvijestiti Komisiju. U tu će svrhu Komisiji poslati sažetak predmeta, planiranu odluku, ili, u slučaju da isti ne postoje, bilo koji drugi akt kojim se ukazuje na predloženi tijek postupka. Takva informacija može se dostaviti i tijelima nadležnim za tržišno natjecanje ostalih država članica. Postupajući po zahtjevu Komisije mjerodavno nacionalno tijelo za tržišno natjecanje Komisiji će na raspolaganje staviti i ostalu dokumentaciju koju posjeduje i koja se smatra potrebnom za ocjenu predmeta. Informacije dostavljene Komisiji mogu se dostaviti i tijelima nadležnim za tržišno natjecanje ostalih država članica. Nacionalna tijela nadležna za tržišno natjecanje mogu također međusobno razmjenjivati informacije potrebne za ocjenu u predmetu koju provode temeljem članka 81. ili članka 82. Ugovora.
5. Nadležna tijela za tržišno natjecanje država članica mogu se konzultirati s Komisijom o svim slučajevima primjene prava Zajednice.
6. Ako Komisija pokrene postupak za donošenje odluke sukladno Poglavlju III., time nadležnim tijelima za tržišno natjecanje država članica prestaje nadležnost za primjenu članka 81. i 82. Ugovora. Ako je nadležno tijelo za tržišno natjecanje države članice već pokrenulo postupak i radi na predmetu, Komisija će pokrenuti postupak samo nakon što se o tome konzultira s nacionalnim tijelom za tržišno natjecanje.

Članak 12.

Razmjena informacija

1. U svrhu primjene članka 81. i 82. Ugovora, Komisija i nadležna tijela za tržišno natjecanje država članica ovlašteni su razmjenjivati, odnosno upotrijebiti kao dokaz tako dobiveno činjenično stanje ili materijalno pravo, uključujući i povjerljive informacije.
2. Međusobno razmijenjene informacije koristit će se kao dokaz samo u svrhu primjene članka 81. ili članka 82. Ugovora u svezi predmetnog slučaja za koji je pribavljen od strane nadležnog tijela koje prenosi informacije. Međutim, kada se u istom slučaju primjenjuje nacionalno pravo tržišnog natjecanja usporedno s pravom tržišnog natjecanja Zajednice, pod uvjetom da to ne vodi do različitih rješenja, informacije koje se razmjenjuju sukladno ovom članku također se mogu koristiti u primjeni nacionalnog prava tržišnog natjecanja.
3. Informacije razmijenjene sukladno stavku 1. mogu se koristiti samo u svrhu dokaza na temelju kojeg se izriču kazne fizičkim osobama kada:
 - propisi nadležnog tijela koje prenosi informacije predviđaju slične kazne u odnosu na povredu članka 81. ili članka 82. Ugovora, ili ako to nije slučaj, kada su

- informacije prikupljene na način koji poštuje isti stupanj zaštite prava na obranu fizičkih osoba kao što je to određeno nacionalnim propisima nadležnog tijela koje informacije prima. Međutim, u ovom slučaju, nadležno tijelo koje prima informacije ne može koristiti razmijenjene informacije u svrhu propisivanja kazne zatvora.

Članak 13.

Zastanak ili obustava postupka

1. U slučaju da nadležna tijela za tržišno natjecanje dviju ili više država članica zaprime zahtjev stranke ili postupaju po službenoj dužnosti sukladno članku 81. ili članku 82. Ugovora protiv istog sporazuma, odluke udruženja poduzetnika ili postupanja, činjenica da se jedno tijelo bavi predmetom dovoljan je razlog za druge da zastanu sa svojim postupcima ili odbace zahtjev. Na isti način Komisija može odbaciti zahtjev stranke s obrazloženjem da se nadležno tijelo za tržišno natjecanje države članice bavi tim predmetom.
2. Ako nadležno tijelo za tržišno natjecanje države članice ili Komisija zaprime zahtjev protiv nekog sporazuma, odluke udruženja poduzetnika ili postupanja, po kojem je već postupalo neko drugo nadležno tijelo za tržišno natjecanje, mogu ga odbaciti.

Članak 14.

Savjetodavni odbor

1. Komisija će se za pomoć obratiti Savjetodavnom odboru za pitanja ograničavajućeg djelovanja i vladajućeg položaja prije donošenja bilo koje odluke iz članka 7., 8., 9., 10., 23., te članka 24. stavka 2. i članka 29. stavka 1.
2. U svrhu rješavanja pojedinačnih predmeta Savjetodavni odbor sastojat će se od predstavnika nadležnih tijela za tržišno natjecanje država članica. Za sastanke na kojima se raspravlja o drugim pitanjima, a ne o pojedinačnim predmetima, može se imenovati dodatni predstavnik odnosno tijelo države članice koje je nadležno za pitanja tržišnog natjecanja. Predstavnike koji ne mogu prisustvovati mogu zamijeniti drugi predstavnici.
3. Konzultacije se mogu održati na sastanku koji saziva i kojem predsjedava Komisija, a koji se može održati najranije 14 dana nakon slanja poziva za taj sastanak, uz koji mora biti priložen sažetak predmetnog slučaja, te upućivanje na najvažnije dokumente i preliminarni nacrt odluke. U svezi odluka koje se donose sukladno članku 8. sastanak se može održati sedam dana nakon slanja operativnog dijela nacrta odluke. Ako Komisija šalje obavijest o sazivanju sastanka u roku kraćem od gore navedenih, sastanak se može održati predloženog dana ako se nijedna država članica tome ne protivi. Savjetodavni odbor sastavlja pismeno mišljenje o preliminarnom nacrtu odluke Komisije. Može izdati mišljenje čak i ako su neki članovi odsutni, ili ako ih nitko ne predstavlja. Na zahtjev jednog ili nekoliko članova, stavovi navedeni u mišljenju moraju biti obrazloženi.
4. Konzultacije se mogu obaviti i pismenim putem. Međutim, na zahtjev bilo koje države članice, Komisija će sazvati sastanak. U slučaju pismenog postupka, Komisija će odrediti rok u trajanju od najmanje 14 dana, unutar kojeg države članice moraju dati svoje primjedbe na uvid svim drugim državama članicama. U slučaju da treba donijeti

odluke sukladno članku 8., rok od 14 dana zamijenit će se rokom od sedam dana. U slučaju da Komisija odredi rok za pismeni postupak koji je kraći od gore navedenih, predloženi rok će se primjenjivati ako mu se ni jedna država članica ne usprotivi.

5. Komisija mora u potpunosti uzeti u obzir mišljenje koje izrazi Savjetodavni odbor. Komisija će Savjetodavni odbor obavijestiti o načinu na koji je uzela u obzir njegovo mišljenje.
6. Ako Savjetodavni odbor pošalje pismeno mišljenje, ono će biti dodano nacrtu odluke. Ako Savjetodavni odbor preporuči objavljivanje mišljenja, Komisija provodi objavu, uzimajući u obzir pravno priznati interes poduzetnika u zaštiti poslovnih tajni.
7. Na zahtjev tijela nadležnog za tržišno natjecanje države članice, Komisija će na dnevni red Savjetodavnog odbora uvrstiti predmete po kojima postupaju nadležna tijela za tržišno natjecanje države članice sukladno članku 81. ili članku 82. Ugovora. Komisija može tako postupiti i po službenoj dužnosti. U oba slučaja Komisija obavještava tijelo nadležno za tržišno natjecanje koje je zahtjev uputilo.

Tijelo nadležno za tržišno natjecanje države članice zahtjev posebno može podnijeti u svezi s predmetom u kojem Komisija namjerava pokrenuti postupak u smislu članka 11. stavka 6.

Savjetodavni odbor neće izdavati mišljenja o predmetima po kojima postupaju nadležna tijela za tržišno natjecanje država članica. Savjetodavni odbor može također raspravljati o općim pitanjima vezanima uz pravo tržišnog natjecanja Zajednice.

Članak 15.

Suradnja s nacionalnim sudovima

1. U postupcima koji se odnose na primjenu članka 81. i članka 82. Ugovora, sudovi država članica mogu zatražiti od Komisije da im dostavi informacije koje se nalaze u njenom posjedu ili njeno mišljenje o pitanjima primjene propisa o tržišnom natjecanju Zajednice.
2. Države članice dostavljaju Komisiji primjerak svake pisane presude nacionalnih sudova kojom se odlučuje o primjeni članka 81. ili članka 82. Ugovora. Takav primjerak dostavlja se bez odgađanja nakon što je potpuna pisana presuda dostavljena strankama.
3. Nadležna tijela za tržišno natjecanje država članica, kada postupaju po službenoj dužnosti, mogu podnijeti pismena očitovanja nacionalnim sudovima svojih država članica o pitanjima koja se odnose na primjenu članka 81. ili članka 82. Ugovora. Uz dopuštenje predmetnog nadležnog suda mogu također podnijeti usmena očitovanja nacionalnim sudovima svojih država članica. Ako dosljedna primjena članka 81. ili članka 82. Ugovora to zahtijeva, Komisija, postupajući po službenoj dužnosti, može podnijeti pisana očitovanja sudovima država članica. Uz dopuštenje predmetnog nadležnog suda, može također dati i usmena očitovanja.

Isključivo u svrhu pripreme svojih očitovanja, nadležna tijela za tržišno natjecanje država članica i Komisija mogu zatražiti od nadležnog suda države članice da im

dostavi ili osigura dostavu svakog potrebnog dokumenta za donošenje ocjene u predmetu.

4. Ovaj članak ne dovodi u pitanje šire ovlasti za davanje očitovanja sudovima koje su temeljem svojeg nacionalnog zakonodavstva države članice povjerile nadležnim tijelima za tržišno natjecanje države članice.

Članak 16.

Jedinstvena primjena prava tržišnog natjecanja Zajednice

1. Kada nacionalni sudovi odlučuju o sporazumima, odlukama ili postupanjima iz članka 81. ili članka 82. Ugovora koji su već bili predmetom odluke Komisije, nacionalni sudovi ne mogu donositi odluke suprotne odluci koju je donijela Komisija. Također, nacionalni sudovi moraju izbjegavati donošenje odluka koje bi bile u suprotnosti s odlukom koju razmatra Komisija u postupku koji je pokrenula. U tu svrhu, nacionalni sud može procijeniti je li je svrsishodno nastaviti s postupkom pred nacionalnim sudom. Ova obveza ne dovodi u pitanje prava i obaveze iz članka 234. Ugovora.
2. Kada nadležna tijela za tržišno natjecanje donose odluke o sporazumima, odlukama ili postupanjima iz članka 81. ili članka 82. Ugovora, a koje su već bile predmetom odluke Komisije, ne mogu donijeti odluku koja bi bila suprotna donesenoj odluci Komisije.

POGLAVLJE V POSTUPAK ISTRAŽIVANJA TRŽIŠTA

Članak 17.

Istraživanje gospodarskih sektora i kategorija sporazuma

1. Ako se u trgovinskim odnosima između država članica ili na zajedničkom tržištu, zbog krutosti cijena ili kroz druge indicije, može posumnjati da bi tržišno natjecanje moglo biti ograničeno ili narušeno, Komisija može provesti istraživanje pojedinog sektora gospodarstva ili posebne kategorije sporazuma prisutne u različitim sektorima. U tijeku navedenog ispitivanja tržišta, Komisija može od predmetnih poduzetnika ili udruženja poduzetnika zatražiti da pruže potrebne informacije u smislu primjene članaka 81. i 82. Ugovora te u tom smislu provesti sva potrebna istraživanja.

Komisija može posebno zatražiti od poduzetnika ili udruženja poduzetnika dostavu svih sporazuma, odluka i usklađenih djelovanja.

Komisija može objaviti izvješće o rezultatima istraživanja određenih sektora gospodarstva ili određenih vrsta sporazuma u različitim sektorima, te zainteresiranim stranama uputiti poziv za iskaz mišljenja.

2. Članci 14., 18., 19., 20., 22., 23. i 24. primjenjuju se na odgovarajući način (*mutatis mutandis*).

Članak 18.

Zahtjev za pružanje informacija

1. Kako bi izvršila zadaće koje su joj povjerene ovom Uredbom, Komisija može, jednostavnim zahtjevom ili odlukom, zahtijevati od poduzetnika i udruženja poduzetnika da joj dostave sve potrebne informacije.
2. Pri slanju jednostavnog zahtjeva za pružanje informacija poduzetniku ili udruženju poduzetnika, Komisija mora navesti pravni temelj i svrhu zahtjeva, navesti koje informacije traži i odrediti rok unutar kojeg se predmetne informacije trebaju dostaviti te navesti kazne predviđene sukladno članku 23. u slučaju dostave netočnih ili zavaravajućih informacija.
3. U slučaju kada Komisija donosi odluku kojom od poduzetnika ili udruženja poduzetnika traži dostavu informacija, mora navesti pravni temelj i svrhu zahtjeva, navesti koje informacije traži, i odrediti rok unutar kojeg se predmetne informacije trebaju dostaviti. Također će naznačiti kazne propisane člankom 23. i navesti ili izreći kazne propisane člankom 24. Osim toga, uputit će na pravo na žalbeni postupak protiv odluke pri Sudu EZ-a.
4. U slučaju pravnih osoba i trgovačkih društava, vlasnici poduzetnika ili njihovi zakonski zastupnici, odnosno u slučaju udruženja poduzetnika bez pravne osobnosti, njihovi zakonski zastupnici, dužni su ustupiti zatražene informacije u ime navedenih poduzetnika ili udruženja poduzetnika. Također punomoćnici mogu u okviru svoje nadležnosti davati informacije u ime svojih stranaka. Oni u potpunosti odgovaraju za potpunost, točnost i istinitost informacija.
5. Komisija će bez odgađanja dostaviti primjerak jednostavnog zahtjeva ili odluke tijelu nadležnom za tržišno natjecanje države članice na čijem se teritoriju nalazi sjedište poduzetnika ili udruženja poduzetnika, kao i tijelu nadležnom za tržišno natjecanje države članice na čijem teritoriju predmetna povreda ima učinke.
6. Na zahtjev Komisije, vlade i nadležna tijela za tržišno natjecanje država članica će Komisiji dostaviti sve potrebne informacije za izvršavanje obveza kojoj su joj povjerene ovom Uredbom.

Članak 19.

Ovlasti za uzimanje izjava

1. U cilju izvršenja obveza koje su joj povjerene ovom Uredbom, Komisija može uzeti izjavu od svake fizičke ili pravne osobe koja pristane na davanje izjave u svrhu prikupljanja informacija koje se odnose na predmet ispitivanja.
2. Kada se ispitivanje sukladno stavku 1. provodi u prostoru poduzetnika, Komisija će o tome izvijestiti nadležno tijelo za tržišno natjecanje države članice na čijem se teritoriju izjava uzima. Ako tako nalaže nadležno tijelo predmetne države članice, njezini službenici mogu pružati pomoć službenim osobama i drugom pratećem osoblju ovlaštenom od Komisije za provođenje ispitivanja.

Članak 20.

Ovlasti Komisije u provođenju ispitivanja i pretraga

1. Kako bi izvršila obveze koje su joj povjerene ovom Uredbom, Komisija može provesti sva neophodna ispitivanja i pretrage poduzetnika i udruženja poduzetnika.
2. Službene osobe i drugo prateće osoblje ovlašteno od Komisije da provede ispitivanje i pretragu ima pravo:
 - a) ulaska u sve službene prostore, zemljište ili prometna sredstva poduzetnika ili udruženja poduzetnika,
 - b) izvršiti uvid u poslovne knjige i drugu poslovnu dokumentaciju, bez obzira na medij u kojem su pohranjene,
 - c) uzeti ili zahtijevati u bilo kojem obliku primjerke ili izvratke iz navedenih poslovnih knjiga ili poslovne dokumentacije,
 - d) zapečatiti svaki poslovni prostor, poslovne knjige ili poslovnu dokumentaciju za vrijeme trajanja i u opsegu koji je potreban za provođenje ispitivanja,
 - e) zatražiti od bilo kojeg predstavnika ili zaposlenika poduzetnika ili udruženja poduzetnika objašnjenja u svezi s činjenicama ili dokumentacijom koja se odnosi na predmet i svrhu ispitivanja te zabilježiti njihove odgovore.
3. Službene osobe i drugo prateće osoblje ovlašteno od Komisije za provođenje ispitivanja i pretrage izvršit će obveze iz svoje nadležnosti na temelju predložene pisanog naloga u kojem se navodi predmet i svrha ispitivanja i pretrage kao i kazne predviđene člankom 23. ukoliko je iznošenje traženih poslovnih knjiga ili druge poslovne dokumentacije nepotpuno ili ako su odgovori na pitanja postavljena sukladno stavku 2. ovog članka, netočni ili zavaravajući. Komisija će prije provođenja ispitivanja i pretrage u razumnom roku o tome obavijestiti tijelo nadležno za tržišno natjecanje države članice na čijem se teritoriju ispitivanje provodi.
4. Poduzetnici i udruženja poduzetnika obvezuju se dopustiti provođenje ispitivanja i pretraga koje je odlukom naredila Komisija. U odluci se navodi predmet i svrha ispitivanja i pretrage, određuje datum početka ispitivanja i pretrage i navode kazne propisane člankom 23. i 24., te pravo na žalbeni postupak pred Sudom EZ-a. Komisija donosi predmetne odluke nakon izvršenih konzultacija s nadležnim tijelom za tržišno natjecanje države članice na čijem se teritoriju treba provesti ispitivanje i pretraga.
5. Službene osobe kao i osobe opunomoćene ili imenovane od strane tijela za tržišno natjecanje države članice na čijem se teritoriju treba izvršiti ispitivanje i pretraga, dužne su, postupajući po zahtjevu toga tijela ili Komisije, aktivno pomagati službenim osobama i ostalom pratećem osoblju koje je ovlastila Komisija. U navedenu svrhu imat će ovlasti navedene u stavku 2.
6. Ako službene osobe i drugo prateće osoblje koje je ovlastila Komisija ustanove da se poduzetnik opire ispitivanju i pretrazi koja je naložena sukladno ovom članku, predmetna država članica dužna im je pružiti potrebnu pomoć, tražeći pri tom ako je to potrebno, i pomoć policije ili drugog odgovarajućeg tijela, kako bi im se osiguralo nesmetano provođenje ispitivanja i pretrage.
7. Ako je za pomoć propisano stavkom 6. u smislu nacionalnih propisa potrebno odobrenje suda, takvo će se odobrenje zatražiti. Takav sudski nalog može se također tražiti kao preventivna mjera.

8. Ako se zatraži sudski nalog iz stavka 7., nacionalno tijelo sudske vlasti provjerit će vjerodostojnost odluke Komisije te mjere prisile koje ne smiju biti ni proizvoljne niti pretjerane s obzirom na predmet ispitnih radnji. Nadzirući proporcionalnost prisilnih mjera, nacionalna tijela sudske vlasti mogu zatražiti izravno od Komisije ili posredovanjem nadležnog tijela za tržišno natjecanje države članice, da pruži detaljna objašnjenja, posebno o razlozima na temelju kojih Komisija sumnja na povredu članaka 81. i 82. Ugovora, kao i o ozbiljnosti moguće povrede te načinu na koji je određeni poduzetnik u istu uključen. Međutim, nacionalno tijelo sudske vlasti ne smije dovoditi u pitanje nužnost provođenja ispitivanja i pretrage niti tražiti dostavu informacija iz akata Komisije. Nadzor zakonitosti odluke Komisije provodi isključivo Sud EZ-a.

Članak 21.

Pretraga ostalih prostora

1. Ukoliko je razumno za pretpostaviti da se poslovne knjige ili druga dokumentacija koji su predmetom ispitnih radnji, a koji mogu biti bitan dokaz ozbiljne povrede članka 81. ili članka 82. Ugovora, čuvaju u nekim drugim prostorijama, na zemljištu i u prijevoznim sredstvima, uključujući domove direktora, članova uprave i drugih zaposlenika poduzetnika i udruženja poduzetnika koji su predmetom ispitnog postupka, Komisija može odlukom naložiti provođenje pretrage tih ostalih prostorija, zemljišta i prijevoznih sredstava.
2. Odlukom se utvrđuje predmet i svrha pretrage, datum kada će se s pretragom započeti te navodi pravo na nadzor zakonitosti odluke pred Sudom EZ-a. Odlukom će se posebno navesti razlozi zbog kojih Komisija smatra da postoji sumnja u smislu stavka 1. Komisija će takve odluke donijeti nakon konzultacije s nadležnim tijelom za tržišno natjecanje države članice na čijem se teritoriju pretraga treba izvršiti.
3. Odluka koja se donosi u skladu sa stavkom 1. ne može biti izvršena bez prethodnog odobrenja nacionalnog tijela sudske vlasti predmetne države članice. Zadaća je nacionalnog tijela sudske vlasti da provjeri vjerodostojnost odluke Komisije i mjere prisile koje ne smiju biti ni proizvoljne niti pretjerane, posebice uzimajući u obzir ozbiljnost navodne povrede propisa, važnost dokaza koji se traže, uključenost pojedinog poduzetnika te razumnu vjerojatnost da se poslovne knjige i ostala dokumentacija koji se odnose na predmet pretrage nalaze u prostorijama i prostorima za čiju je pretragu zatraženo odobrenje. Nacionalno tijelo sudske vlasti može izravno zatražiti od Komisije, ili posredovanjem nadležnog tijela za tržišno natjecanje države članice, detaljna objašnjenja o onim dijelovima koji su joj potrebni za nadzor razmjernosti predviđenih mjera prisile.

Međutim, nacionalno tijelo sudske vlasti ne smije dovoditi u pitanje nužnost provođenja ispitivanja i pretrage niti tražiti dostavu informacija iz akata Komisije. Nadzor zakonitosti odluka Komisije provodi isključivo Sud EZ-a.

4. Službene i ostale osobe s njima u pratnji koje je Komisija odredila za provođenje ispitnih radnji i pretraga koje su naložene u smislu stavka 1. ovog članka imat će ovlasti navedene u članku 20. stavku 2. točkama (a), (b) i (c). Odredbe članka 20. stavaka 5. i 6. primjenjuju se na odgovarajući način (*mutatis mutandis*).

Članak 22.

Istraga koju provode nadležna tijela država članica

1. Nadležno tijelo države članice može, u ime i za račun nadležnog tijela druge države članice, na svom teritoriju provesti bilo kakvu ispitnu radnju i pretragu ili druge mjere u svrhu prikupljanja činjenica sukladno svojim nacionalnim propisima, kako bi se utvrdilo je li riječ o povredi članka 81. ili članka 82. Ugovora. Svaka razmjena i svako korištenje prikupljenih informacija vršit će se u skladu s člankom 12.
2. Na zahtjev Komisije, nadležna tijela država članica provest će ispitne radnje i pretrage za koje Komisija smatra da su potrebne sukladno članku 20. stavku 1. ili koje je naložila odlukom sukladno članku 20. stavku 4. Službene osobe tijela za tržišno natjecanje država članica koje su nadležne za provođenje ispitnih radnji i pretraga kao i osobe koje su one ovlastile ili imenovale, izvršavat će radnje iz svoje ovlasti u skladu sa svojim nacionalnim propisima.

Ako Komisija ili nadležno tijelo za tržišno natjecanje države članice na čijem će se teritoriju provesti ispitne radnje i pretraga to zatraže, službene osobe i osobe u njihovoj pratnji koje je odredila Komisija, mogu pomoći službenim osobama predmetnog nadležnog tijela.

POGLAVLJE VI

KAZNE

Članak 23.

Novčane kazne

1. Komisija može odlukom poduzetnicima i udruženjima poduzetnika propisati novčane kazne koje ne prelaze 1% ukupnog prihoda ostvarenog u prethodnoj poslovnoj godini kada namjerno ili nepažnjom:
 - (a) poduzetnici ili udruženja poduzetnika kao odgovor na zahtjev iz članka 17. ili članka 18. stavka 2. dostave netočne ili zavaravajuće podatke;
 - (b) poduzetnici ili udruženja poduzetnika kao odgovor na zahtjev temeljem odluke koja se donosi sukladno članku 17. ili članku 18. stavku 3. dostave netočne, nepotpune ili zavaravajuće podatke ili uopće ne dostave podatke unutar propisanog roka;
 - (c) tijekom ispitivanja i pretrage iz članka 20. predoče nepotpune poslovne knjige ili drugu poslovnu dokumentaciju ili ih odbiju predati na ispitivanje koje je naloženo temeljem odluke koja se donosi u skladu s člankom 20. stavkom 4;
 - (d) odgovarajući na pitanje postavljeno u skladu s člankom 20. stavkom 2. točkom e):
 - daju netočan ili zavaravajući odgovor;
 - ne isprave unutar zadanog roka koji određuje Komisija netočan, nepotpun ili zavaravajući odgovor koji je dao zaposlenik, ili
 - ne daju ili odbiju dati potpun odgovor o činjenicama koje se tiču predmeta i svrhe istrage i pretrage koja je naložena odlukom koja se donosi u skladu s člankom 20. stavkom 4.;
 - (e) u slučaju kada je pečat koji su sukladno članku 20. stavku 2. točki (d) stavile službene ili druge osobe u pratnji koje je ovlastila Komisija oštećen.

2. Komisija može poduzetnicima i udruženjima poduzetnika odlukom propisati novčane kazne ako bilo namjerno ili nepažnjom:
 - (a) krše odredbe članka 81. ili članka 82. Ugovora; ili
 - (b) postupaju suprotno odluci kojom se određuju privremene mjere sukladno članku 8. ili
 - (c) ne ispune mjere i uvjete koje su obvezne ispuniti sukladno odluci iz članka 9.

Za svakog poduzetnika i svako udruženje poduzetnika koje sudjeluje u povredi propisa, novčana kazna ne smije prelaziti 10 % njegovog ukupnog prihoda u prethodnoj poslovnoj godini.

Kada se povreda propisa koja nastupa od strane udruženja poduzetnika odnosi na aktivnosti njegovih članova, novčana kazna ne smije prelaziti 10 % zbroja ukupnih prihoda svih članova koji su djelovali na tržištu na kojem je nastupila povreda propisa od strane udruženja poduzetnika.

3. Pri određivanju iznosa novčane kazne uzet će se u obzir težina i trajanje povrede.
4. Kada se novčana kazna izriče udruženju poduzetnika uzimajući u obzir prihod njegovih članova, a udruženje ne može podmirivati svoje obveze, ono je dužno od svojih članova zatražiti njihove doprinose u podmirenju novčane kazne.

Ukoliko se navedeni doprinosi za podmirenje kazne ne ustupe udruženju unutar roka koji je Komisija odredila, Komisija može zatražiti plaćanje novčane kazne izravno od bilo kojeg poduzetnika čiji su predstavnici bili članovi u tijelima udruženja nadležnima za donošenje odluka.

Nakon što Komisija uputi zahtjev za plaćanje kazne sukladno drugom podstavku, ukoliko je to potrebno kako bi se osiguralo plaćanje kazne u punom iznosu, Komisija može zatražiti naplatu razlike iznosa od svakog od članova udruženja koji djelovao na tržištu na kojem je nastupila povreda propisa.

Međutim, Komisija neće naložiti plaćanje kazne u smislu drugog ili trećeg podstavka od poduzetnika koji dokažu da nisu proveli odluku udruženja koja je u suprotnosti s propisima o zaštiti tržišnog natjecanja, ili kada nisu znali da takva odluka postoji, ili u slučaju kada su se jednoznačno od takve odluke ogradili prije nego što je Komisija započela istragu u predmetu.

Financijska obveza svakog poduzetnika koja se odnosi na plaćanje novčane kazne ne smije prelaziti 10 % njegovog ukupnog prihoda u prethodnoj poslovnoj godini.

5. Odluke donesene u skladu sa stavcima 1. i 2. nemaju kaznenopravni karakter.

Članak 24. **Dnevne kazne**

1. Komisija može odlukom propisati poduzetnicima ili udruženjima poduzetnika dnevne kazne u iznosu do najviše 5 % vrijednosti prosječnog dnevnog prihoda u prethodnoj poslovnoj godini za svaki dan nepostupanja po odluci Komisije izračunatog od dana navedenog u odluci, kako bi poduzetnika ili udruženje prisilila:

- (a) da prekine daljnje postupanje koje predstavlja povredu članka 81. ili članka 82. Ugovora, sukladno odluci donesenoj temeljem članka 7.;
 - (b) da postupi u skladu s odlukom kojom se određuju privremene mjere temeljem članka 8.;
 - (c) da postupi u skladu s odlukom kojom se mjere i uvjeti čine obvezujućim za poduzetnika ili udruženje u skladu s člankom 9.;
 - (d) da dostavi potpune i točne informacije koje je odlukom zatražila Komisija u skladu sa člankom 17. ili člankom 18., stavkom 3;
 - (e) da se podvrgne ispitivanju i pretrazi koju je Komisija naredila sukladno odluci donesenoj temeljem članka 20., stavka 4.
2. Kada poduzetnici ili udruženja poduzetnika ispune obvezu čije je neizvršavanje predstavljalo temelj za plaćanje dnevne kazne, Komisija može odrediti konačan iznos dnevne kazne koji može biti niži od iznosa koji je prvobitno bio utvrđen u odluci Komisije. Članak 23. stavak 4. primjenjuje se na odgovarajući način.

POGLAVLJE VII ZASTARA

Članak 25.

Zastara za izricanje kazni

1. Za ovlasti dodijeljene Komisiji sukladno člancima 23. i 24. vrijede sljedeći rokovi zastare:
 - (a) tri godine u slučaju povrede odredbi koje se odnose na zahtjev za dostavom informacija ili na provođenje pretrage i ispitnih radnji;
 - (b) pet godina u slučaju svih ostalih povreda propisa.
2. Zastara počinje teći od dana počinjenja povrede propisa. No, u slučaju kontinuirane ili ponavljane povrede vrijeme zastare računa se od dana kada je prestala povreda propisa.
3. Svaka radnja koju poduzme Komisija ili nadležno tijelo za tržišno natjecanje države članice u cilju pretrage i istrage ili vođenja postupaka u svezi povrede propisa, prekida vrijeme zastare za izricanje kazni ili dnevnih kazni. Prekid zastare nastupa danom kada je najmanje jednom poduzetniku ili udruženju poduzetnika koje je sudjelovalo u povredi propisa dostavljen podnesak. Radnje kojima se prekida zastara posebno uključuju:
 - (a) pisane zahtjeve za dostavu informacija koje Komisija ili nadležno tijelo za tržišno natjecanje države članice dostavlja poduzetniku ili udruženju poduzetnika;
 - (b) pisane naloge za pretragu i ispitne radnje koje Komisija ili nadležno tijelo države članice izdaje svojim službenicima;
 - (c) pokretanje postupka od strane Komisije ili nadležnog tijela za tržišno natjecanje države članice;
 - (d) dostava obavijesti o preliminarno utvrđenim činjenicama u postupku koju izdaje Komisija ili nadležno tijelo za tržišno natjecanje države članice.
4. Prekid zastare primjenjivat će se na sve poduzetnike ili udruženja poduzetnika koji su sudjelovali u povredi propisa.

5. Poslije svakog prekida zastara počinje ponovno teći, ali se postupak ni u kojem slučaju ne može voditi protekom dvostrukog vremena zastare u kojem Komisija nije propisala novčanu kaznu ili dnevnu kaznu. Taj rok se produžuje za vrijeme prekida zastare u skladu sa stavkom 6.
6. Zastara za propisivanje novčanih kazni ili dnevnih kazni smatrat će se prekinutom sve dok je odluka Komisije predmet postupka koji se vodi pred Sudom EZ-a.

Članak 26.

Zastara za izvršenje kazni

1. Novčane kazne temeljem odluke Komisije sukladno člancima 23. i 24. ne mogu se izvršiti nakon proteka roka zastare od 5 godina.
2. Zastara počinje teći od dana konačnosti odluke.
3. Zastara za izvršenje kazni prekida se:
 - (a) zaprimanjem odluke kojom se mijenja prvobitno utvrđen iznos novčane kazne ili dnevne kazne ili odbijanjem zahtjeva za promjenom iznosa istih;
 - (b) svakom radnjom Komisije ili države članice po zahtjevu Komisije, koja ima za cilj izvršenje plaćanja novčane kazne ili dnevne kazne.
4. Poslije svakog prekida zastara počinje ponovno teći.
5. Zastara za izvršenje kazni smatrat će se prekinutom:
 - (a) sve dok teče odobreno vrijeme isplate;
 - (b) sve dok je izvršenje kazne odnosno plaćanje odgođeno sukladno odluci Suda EZ-a.

POGLAVLJE VIII

USMENA RASPRAVA I ČUVANJE POSLOVNE TAJNE

Članak 27.

Saslušanje stranaka, podnositelja zahtjeva i ostalih

1. Prije donošenja odluke sukladno člancima 7., 8., i 23. te članku 24. stavku 2., Komisija će poduzetnicima ili udruženjima protiv kojih vodi postupak, pružiti priliku da budu saslušani u svezi preliminarno utvrđenih činjenica u postupku Komisije. Komisija će svoje odluke temeljiti samo na činjenicama za koje je strankama omogućeno da se izjasne. Podnositelji zahtjeva moraju biti uključeni u postupak koji vodi Komisija.
2. U postupcima se u potpunosti mora poštivati pravo stranaka na obranu. Strankama u postupku mora biti omogućen uvid u spis Komisije, sukladno pravnom interesu poduzetnika i podložno zaštiti njihovih poslovnih tajni. Pravo na uvid u spis neće se odnositi na povjerljive podatke i interne dokumente Komisije ili nadležnih tijela za tržišno natjecanje država članica. Pravo na uvid u spis posebno se ne odnosi na korespondenciju između Komisije i nadležnih tijela za tržišno natjecanje država članica, ili između tijela za tržišno natjecanje država članica, uključujući i dokumente

iz članaka 11. i 14. Odredbe ovog stavka ni na koji način ne sprječavaju Komisiju da otkrije i koristi informacije koje su neophodne kako bi dokazala povredu propisa.

3. Ukoliko Komisija to smatra potrebnim, može saslušati druge fizičke ili pravne osobe. Zahtjev za saslušanje takvih osoba odobrit će se ako navedene osobe dokažu postojanje opravdanog interesa. Nadležna tijela za tržišno natjecanje država članica mogu također zatražiti od Komisije da sasluša druge fizičke ili pravne osobe.
4. Kada Komisija namjerava donijeti odluku u skladu sa člankom 9. ili člankom 10., objavit će kratak sadržaj predmeta i osnovni sadržaj mjera i uvjeta ili predloženog daljnjeg tijeka postupka. Zainteresirane treće strane mogu dostaviti svoje primjedbe u roku koji odredi Komisija u svom javnom pozivu, a koji ne smije biti kraći od mjesec dana. Javni poziv uzet će u obzir pravni interes poduzetnika u zaštiti njihovih poslovnih tajni.

Članak 28. **Poslovna tajna**

1. Ne dovodeći u pitanje članke 12. i 15., informacije sakupljene temeljem članaka 17. do 22., smiju se koristiti samo u svrhu zbog koje su prikupljene.
2. Ne dovodeći u pitanje razmjenu i korištenje informacija iz članaka 11., 12., 14., 15. i 27., Komisija i nadležna tijela za tržišno natjecanje država članica, njihove službene osobe, zaposlenici i ostale osobe koje rade pod nadzorom navedenih tijela kao i službene osobe i zaposlenici drugih nadležnih tijela država članica ne smiju otkriti informacije koje su pribavili ili razmijenili u skladu s ovom Uredbom te onom koja uređuje obvezu čuvanja poslovne tajne. Ova obveza se također odnosi na sve predstavnike i stručnjake država članica koji prisustvuju sastancima Savjetodavnog odbora u skladu s člankom 14.

POGLAVLJE IX **UREDBE O IZUZEĆU**

Članak 29. **Ukidanje skupnog izuzeća u pojedinačnim slučajevima**

1. Kada Komisija, postupajući u skladu s odredbama neke od Uredbi Vijeća, kao što su to Uredba 19/65/EEZ-a, (EEZ-a) br. 2821/71, (EEZ-a) br. 3976/87, (EEZ-a) br. 1534/91 ili (EEZ-a) br. 479/92, primjenjujući članak 81. stavak 3. Ugovora, proglasi članak 81. stavak 1. Ugovora neprimjenjivim na određene kategorije sporazuma, odluke udruženja poduzetnika ili usklađeno djelovanje, može postupajući po službenoj dužnosti ili po zahtjevu stranke, ukinuti primjenu odnosno pogodnost skupnog izuzeća iz Uredbe, ako u bilo kojem pojedinačnom slučaju ustanovi da sporazum, odluka ili usklađeno djelovanje, na koje se Uredba kojom se ostvaruje skupno izuzeće primjenjuje, ima učinke koji su u suprotnosti s uvjetima propisanim člankom 81. stavkom 3. Ugovora.
2. Kada u bilo kojem pojedinačnom slučaju, sporazumi, odluke udruženja poduzetnika ili usklađeno djelovanje na koje se primjenjuje bilo koja od Uredbi Komisije iz članka 1.

proizvode učinke koji su u suprotnosti s uvjetima sadržanim u odredbama članka 81. stavka 3. Ugovora na teritoriju države članice ili nekom njegovom dijelu koji ima sva obilježja izdvojenog tržišta u zemljopisnom smislu, nadležno tijelo za tržišno natjecanje države članice može ukinuti pogodnost skupnog izuzeća iz predmetne Uredbe na predmetnom području.

POGLAVLJE X OPĆE ODREDBE

Članak 30. **Objavljivanje odluka**

1. Komisija objavljuje odluke koje je donijela na temelju članka 7. do 10., te članka 23. i 24.
2. Objave će sadržavati imena stranaka u postupku, bitne elemente iz sadržaja odluke te kazne ako su izrečene. Pri tome će se u obzir uzeti pravni interes poduzetnika na zaštitu tajnosti podataka koji se smatraju proslovnom tajnom.

Članak 31. **Sudski nadzor Suda EZ-a**

Sud EZ-a ima neograničenu nadležnost u nadzoru odluka Komisije kojima ista izriče novčane ili dnevne kazne. Sud EZ-a može takve odluke ukinuti, ili smanjiti ili povećati iznos novčane kazne ili dnevne kazne.

Članak 32. **Iznimke**

Ova Uredba se ne primjenjuje na:

- (a) usluge međunarodne slobodne plovidbe kako su uređene člankom 1. stavkom 3. točkom (a) Uredbe (EEZ-a) br. 4056/86;
- (b) uslugu pomorskog prometa koja se odvija isključivo između luka u jednoj te istoj državi članici kako je to predviđeno člankom 1. stavkom 2. Uredbe (EEZ-a) br. 4056/86;
- (c) zračni promet između zračnih luka Zajednice i trećih zemalja.

Članak 33. **Provedbene odredbe**

1. Komisija je ovlaštena donijeti sve potrebne provedbene propise uz ovu Uredbu. Ti provedbeni propisi mogu se između ostaloga odnositi na:
 - (a) oblik, sadržaj i ostala pitanja vezana uz podnošenje zahtjeva temeljem članka 7. i postupak odbacivanja zahtjeva;
 - (b) provođenje razmjene informacija i konzultacija u praksi sukladno članku 11;
 - (c) održavanje usmenih rasprava u praksi sukladno članku 27.
2. Prije usvajanja mjera iz stavka 1. Komisija će objaviti nacrt prijedloga konkretnog propisa i pozvati sve zainteresirane strane da se o njemu izjasne unutar utvrđenog roka

koji sama odredi a koji ne smije biti kraći od mjesec dana. Prije objavljivanja nacрта prijedloga mjera i njihovog usvajanja, Komisija će se konzultirati sa Savjetodavnim odborom za pitanja ograničavajućeg djelovanja i vladajućeg položaja.

POGLAVLJE XI PRIJELAZNE, IZMIJENJENE I ZAVRŠNE ODREDBE

Članak 34.

Prijelazne odredbe

1. Zahtjevi podneseni Komisiji sukladno članku 2. Uredbe br. 17., prijave podnesene sukladno člancima 4. i 5. iste Uredbe, kao i odgovarajući zahtjevi i prijave podnesene sukladno Uredbama (EEZ-a) br. 1017/68, (EEZ-a) br. 4056/86 i (EEZ-a) br. 3975/87 prestaju važiti danom početka primjene ove Uredbe.
2. Postupovne radnje izvršene sukladno Uredbi br. 17. i Uredbama (EEZ-a) br. 1017/68, (EEZ-a) br. 4056/86 i (EEZ-a) br. 3975/87 primjenjivat će se i dalje za potrebe primjene ove Uredbe.

Članak 35.

Osnivanje nadležnih tijela za tržišno natjecanje država članica

1. Države članice obvezne su odrediti tijelo ili tijela za tržišno natjecanje za primjenu članka 81. i 82. Ugovora na način koji će osigurati učinkovitu sukladnost s odredbama iz ove uredbe. Mjere koje su potrebne da bi se navedena nadležna tijela ovlastila za primjenu navedenih članaka bit će poduzete prije 1. svibnja 2004. Imenovana nadležna tijela mogu uključivati i sudove.
2. Kada je provedba propisa o tržišnom natjecanju Zajednice povjerena nacionalnim upravnim i sudskim tijelima, države članice mogu im dodijeliti različite ovlasti i zadatke, bilo da je riječ o upravnim ili sudskim tijelima.
3. Članak 11. stavak 6. primjenjuje se na tijela koje su odredile države članice uključujući sudove koji izvršavaju zadaće koje se odnose na pripremu i donošenje odluka koje su predviđene člankom 5. Primjena članka 11. stavka 6. ne odnosi se na sudove ako su to žalbeni sudovi koji postupaju u svezi odluka iz članka 5.
4. Ne dovodeći u pitanje stavak 3., u državama članicama u kojima su za donošenje određenih odluka predviđenih člankom 5. nadležno tijelo ili osoba koja pokreće postupak pred sudom odvojeni i različiti od tijela iz stavka 3. ovog članka te pod uvjetom da su ispunjeni uvjeti iz ovog stavka, primjena članka 11. stavka 6. bit će ograničena na tijelo ili osobu koja je pokrenula zahtjev, te će u takvom slučaju oni povući svoj zahtjev pred sudom kada Komisija pokrene postupak. Takvim povlačenjem zahtjeva postupak pred nacionalnim sudom smatrat će se okončanim.

Članak 36.

Izmjene i dopune Uredbe (EEZ-a) br. 1017/68

Uredba (EEZ-a) br. 1017/68 mijenja se i glasi:

1. Članak 2. se ukida;
2. U članku 3. stavku 1. riječi «Zabrana određena u članku 2.» zamjenjuju se riječima «Zabrana iz članka 81. stavka 1. Ugovora»;
3. Članak 4. mijenja se i glasi:
 - (a) U stavku 1. riječi «Sporazumi, odluke i usklađena djelovanja iz članka 2.» zamjenjuju se riječima «Sporazumi, odluke i usklađena djelovanja iz članka 81. stavka 1. Ugovora»;
 - (b) Stavak 2. mijenja se i glasi:

«2. Ako provedba nekog sporazuma, odluke ili usklađenog djelovanja iz stavka 1. proizvodi u određenom slučaju učinke koji nisu u skladu s uvjetima iz članka 81. stavka 3. Ugovora, poduzetnicima ili udruženjima poduzetnika može se narediti da prestanu s takvim postupanjem .»
4. Članci 5. do 29. ukidaju se uz iznimku članka 13. stavka 3. koji se nastavlja primjenjivati na odluke donesene u skladu s člankom 5. Uredbe (EEZ-a) br. 1017/68 prije početka primjene ove Uredbe sve do prestanka važenja tih odluka;
5. Stavci 2., 3. i 4. članka 30. brišu se.

Članak 37.

Izmjene i dopune Uredbe (EEZ-a) br. 2988/74

U Uredbu (EEZ-a) br. 2988/74 dodaje se sljedeći članak:

«Članak 7a

Izuzimanje od primjene

Ova Uredba neće se primjenjivati na mjere koje se donose sukladno Uredbi Vijeća (EZ-a) br. 1/2003 od 16. prosinca 2002. o provedbi pravila o tržišnom natjecanju utvrđenim u člancima 81. i 82. Ugovora*.

Članak 38.

Izmjene i dopune Uredbe (EEZ-a) br. 4056/86

Uredba (EEZ-a) Br. 4056/86 mijenja se i glasi:

1. Članak 7. mijenja se i glasi:
 - (a) Stavak 1. mijenja se i glasi:

«1. *Nepoštivanje obveze*

Ako predmetni sudionici ne postupe sukladno obvezi koja sukladno članku 5. predstavlja uvjet za izuzeće koje je predviđeno člankom 3., Komisija može, u cilju otklanjanja povrede u svezi ispunjenja obveze i sukladno uvjetima koji su navedeni u Uredbi vijeća (EZ-a) br. 1/2003 od 16. prosinca 2002. o provedbi pravila o tržišnom natjecanju utvrđenim u člancima 81. i 82. Ugovora*, donijeti

* SL L 1, 4.1.2003. str.1.

* SL L 1, 4.1.2003. str.1.

odluku kojom se ili zabranjuje sudionicima nastavak takvog postupanja ili nalažu određene mjere i uvjeti ili ukida pogodnost skupog izuzeća koju su uživali.»

(b) Stavak 2. mijenja se i glasi:

(i) U točki (a) riječi «pod uvjetima navedenim u Dijelu II.» zamjenjuju se riječima «pod uvjetima navedenim u Uredbi (EZ-a) br. 1/2003»;

(ii) Druga rečenica drugog podstavaka točke (c) (i) mijenja se i glasi:

«Istovremeno Komisija odlučuje o prihvaćanju obveza koje su ponudili poduzetnici sukladno članku 9. Uredbe (EZ-a) br. 1/2003, između ostalog, u cilju otvaranja pristupa tržištu linijskim prijevoznicima koji nisu članovi udruženja brodara.»

2. Članak 8. mijenja se i glasi:

(a) Stavak 1. briše se.

(b) U stavku 2. riječi «temeljem članka 10.» zamjenjuju se riječima «temeljem Uredbe (EZ-a) br. 1/2003».

(c) Stavak 3. se briše.

3. Članak 9. mijenja se i glasi:

(a) U stavku 1. riječi «Savjetodavni odbor iz članka 15.» zamjenjuju se riječima «Savjetodavni odbor iz članka 14. Uredbe (EZ-a) br. 1/2003»;

(b) U stavku 2. riječi «Savjetodavni odbor iz članka 15.» zamjenjuju se riječima «Savjetodavni odbor iz članka 14. Uredbe (EZ-a) br. 1/2003»;

4. Članci 10. do 25. ukidaju se, osim članka 13. stavka 3. koji se nastavlja primjenjivati na odluke koje se donose temeljem članka 81. stavka 3. Ugovora prije stupanja na snagu ove Uredbe sve do prestanka važenja tih odluka;

5. U članku 26. riječi «oblik, sadržaj i ostali detalji zahtjeva koji se podnose u skladu s člankom 10., zahtjevi temeljem članka 12. i usmene rasprave određene člankom 23. stavkom 1. i 2.» brišu se.

Članak 39.

Izmjena Uredbe (EEZ-a) br. 3975/87

Članci 3. do 19. Uredbe (EEZ-a) br. 3975/87 se ukidaju s iznimkom članka 6. stavka 3. koji se nastavlja primjenjivati na odluke koje se donose temeljem članka 81. stavka 3. Ugovora prije početka primjene ove Uredbe sve do prestanka važenja tih odluka.

Članak 40.

Izmjena Uredbi br. 19/65/EEZ-a, (EEZ-a) br. 2821/71 i (EEZ-a) br. 1534/91

Članak 7. Uredbe br. 19/65/EEZ-a, članak 7. Uredbe (EEZ-a) br. 2821/71 i članak 7. Uredbe (EEZ-a) br. 1534/91 ukidaju se.

Članak 41.

Izmjena i dopuna Uredbe (EEZ-a) br. 3976/87

Uredba (EEZ-a) br. 3976/87 mijenja se i glasi:

1. Članak 6. mijenja se i glasi:

«Članak 6.

Prije objavljivanja nacrtu Uredbe i prije njenog donošenja, Komisija će se savjetovati sa Savjetodavnim odborom iz članka 14. Uredbe vijeća (EZ-a) Br. 1/2003 od 16. prosinca 2002. u svezi provedbe pravila o tržišnom natjecanju iz članka 81. i 82. Ugovora.*»

2. Članak 7. se ukida.

Članak 42.

Izmjene i dopune Uredbe (EEZ-a) br. 479/92

Uredba (EEZ-a) br. 479/92 mijenja se i glasi:

1. Članak 5. mijenja se i glasi:

« Članak 5.

Prije objavljivanja nacrtu uredbe i prije njenog donošenja, Komisija će se savjetovati sa Savjetodavnim odborom iz članka 14. Uredbe vijeća (EZ-a) br. 1/2003 od 16. prosinca 2002. u svezi provedbe pravila o tržišnom natjecanju iz članka 81. i 82. Ugovora.*»

2. Članak 6. se ukida.

Članak 43.

Ukidanje Uredbi br. 17 i br. 141

1. Uredba Br. 17 se ukida, osim članka 8. stavka 3. koji se nastavlja primjenjivati na odluke koje se donose temeljem članka 81. stavka 3. Ugovora prije stupanja na snagu ove Uredbe sve do prestanka važenja tih odluka.

2. Uredba br. 141 ukida se.

3. Pozivanja na ukinute Uredbe bit će tumačena kao pozivanja na ovu Uredbu.

Članak 44.

Izveštaj o primjeni ove Uredbe

Pet godina od dana početka primjene ove Uredbe, Komisija će izvijestiti Europski parlament i Vijeće o primjeni ove Uredbe, posebno u svezi primjene članka 11. stavka 6. i članka 17.

Temeljem ovog izvještaja, Komisija će procijeniti je li Vijeću potrebno predložiti reviziju ove Uredbe.

Članak 45.

Stupanje na snagu

Ova Uredba stupa na snagu dvadeseti dana od dana objave u Službenom listu Europskih zajednica.

Ova Uredba se primjenjuje od 1. svibnja 2004.

Ova Uredba je u cijelosti obvezujuća i izravno se primjenjuje u svim državama članicama.

Sastavljeno u Bruxellesu, 16. prosinca 2002.

* SL L 1, 4.1.2003. str.1.

* SL L 1, 4.1.2003. str.1.

Za Vijeće
Predsjednik
M. Fischer Boel